

Notitie

Tarragrond toepassen in Borsele **Het beleidskader en regels waarbinnen tarragrond in** **Borsele mag worden toegepast**

Inhoudsopgave

1. Achtergrond.....	3
2. Probleemstelling.....	3
3. Doelstellingen.....	4
4. Wat zijn oogstrestanten?.....	4
5. Bepalen percentage bodemvreemd materiaal in tarragrond.....	5
6. Maximaal percentage bodemvreemd materiaal in tarragrond.....	6
7. Voorwaarden.....	7
8. Status notitie.....	8

Bijlage: Bepalingsmethoden percentage oogstrestanten van uien in tarragrond

1. Achtergrond

Tarragrond is de aanhangende grond die vrijkomt bij het behandelen van gewassen na de oogst. Tarragrond kent ook andere benamingen, zoals spoelgrond en zeefgrond, en verschillende verschijningsvormen. Afhankelijk van de oogstomstandigheden en de gehanteerde scheidingstechnieken komt tarragrond vrij als droge of natte stroom. Volgens het Besluit bodemkwaliteit maakt het bij beoordeling geen verschil. Beide stromen worden gezien als 'grond'.

In de gemeente Borsele zijn verschillende bedrijven gevestigd, waarbinnen tarragrond vrijkomt. Dit zijn onder meer de uienverwerkende bedrijven, ui- en aardappelsorteerbedrijven en in mindere mate de bloembollensorteerbedrijven.

Op het moment dat tarragrond vrijkomt, wordt deze, eventueel met een tussentijdse opslag op het bedrijf, toegepast op een (landbouw)perceel. Voor het toepassen van grond, dus ook tarragrond, gelden de regels van de Nota bodembeheer gemeente Borsele. Deze nota is op 1 oktober 2009 door de gemeenteraad vastgesteld en gebaseerd op het Besluit bodemkwaliteit. Tot 1 juli 2010 gold daarnaast ook nog de Vrijstellingsregeling plantenresten en tarragrond. Op basis van deze vrijstellingsregeling mocht tarragrond worden toegepast op een perceel waarop de afgelopen drie jaar tenminste één jaar bedrijfsmatig hetzelfde gewas (aardappelen, suikerbieten of bloembollen) is geteeld. Ondanks dat tarragrond van uien niet expliciet in de vrijstellingsregeling wordt genoemd, vergelijken wij (en ook andere Zeeuwse overheden) deze tarragrond met tarragrond van aardappelen en hanteren wij de vrijstellingsregeling ook voor tarragrond van uien.

2. Probleemstelling

Nu de Vrijstellingsregeling plantenresten en tarragrond is komen te vervallen, moet bij alle toepassingen van tarragrond voldaan worden aan de Nota bodembeheer gemeente Borsele. In deze nota zijn toepassingseisen opgenomen waaraan grond, en dus ook tarragrond, moet voldoen. Deze toepassingseisen hebben onder andere betrekking op de chemische kwaliteit van de toe te passen grond en op de hoeveelheid bodemvreemd materiaal die in de grond mag zitten. Daarnaast moet de voorgenomen toepassing ook een zogenoemde 'nuttige toepassing' zijn.

Voordat een partij tarragrond mag worden toegepast, moet deze onderzocht worden op de chemische parameters. Afhankelijk van de resultaten van dit onderzoek kan de tarragrond vervolgens toegepast worden. Om tarragrond in het buitengebied te mogen toepassen, moet de tarragrond voldoen aan de zogenoemde achtergrondwaarde. Dit betekent dat de grond schoon moet zijn.

Binnen een bedrijf is vaak geen of niet voldoende ruimte om over een langere periode of grotere hoeveelheden tarragrond op te slaan. Ook bij afvoer en toepassing van kleinere hoeveelheden tarragrond moet een onderzoek naar de chemische kwaliteit plaatsvinden. Dit brengt voor de bedrijven uiteraard (extra) kosten met zich mee. Op dit moment is niet inzichtelijk of de kwaliteit van de tarragrond van uien afkomstig van verschillende bedrijven een zelfde en/of constante kwaliteit heeft.

In de Nota bodembeheer gemeente Borsele is opgenomen dat grond die in het buitengebied wordt toegepast maximaal 5% (gewichtsprocenten) bodemvreemd materiaal mag bevatten. In het Besluit bodemkwaliteit, waarop de nota is gebaseerd, worden puin, hout en baksteenscherven als voorbeelden van bodemvreemd materiaal genoemd. In het Besluit

bodemkwaliteit is niets opgenomen over restanten van landbouwproducten (uienschillen, staartjes van uien, kleine aardappeltjes).

3. Doelstellingen

Voorafgaand aan het project is een projectplan opgesteld. In dit projectplan is ook het doel omschreven. Deze luidt als volgt:

Het opstellen van beleid voor het toepassen van tarragrond, waarbij duidelijkheid komt voor zowel de agrarische bedrijven als de handhavers van de gemeente Borsele.

De subdoelstellingen zijn:

1. Vaststellen of restanten van landbouwproducten in tarragrond als bodemvreemd materiaal moeten worden beschouwd.
2. Een onderzoeksmethode ontwikkelen en accepteren om het percentage bodemvreemd materiaal in tarragrond te bepalen.
3. Vaststellen van het maximale percentage bodemvreemd materiaal dat tarragrond mag bevatten bij toepassing op de bodem.
4. Duidelijkheid krijgen hoe de hoeveelheid bodemvreemd materiaal in tarragrond onderzocht moet worden en op welk moment dit onderzoek moet plaatsvinden.

In de volgende hoofdstukken worden de verschillende subdoelstellingen behandeld.

4. Wat zijn oogstrestanten?

Oogstrestanten zijn restanten van landbouwproducten die tijdens de oogst of bewerking van het betreffende landbouwproduct in de (tarragrond) terecht komen. Bewerking van landbouwproducten betreft onder andere het drogen, sorteren, wassen en zeven.

In het Besluit bodemkwaliteit wordt aangegeven dat in grond of baggerspecie vaak bodemvreemd materiaal, zoals puin, hout of baksteenscherven, aanwezig is. Dit zit al in de bodem voordat deze wordt afgegraven. Er is in het Besluit bodemkwaliteit niets opgenomen over oogstrestanten.

In de toelichting op het formulier aanvraag verklaring verontreinigde grond¹ wordt door Bodem+ aangegeven dat zij onder afval verstaan: bodemvreemde stoffen (uitgezonderd puin) zoals slakken, sintels, kooldeeltjes, ijzerdelen, boomstronken, begroeiingsresten, plastics, huisvuil e.d. Het percentage bodemvreemd materiaal kan worden aangegeven door sommatie van het percentage puin en afval. Als het percentage bodemvreemd materiaal is aangegeven, dan is de totale partij bestaande uit grond (a) en bodemvreemd materiaal (b) voor 100% benoemd.

¹ Behorende bij het Besluit stortplaatsen en stortverbod afvalstoffen

Wij zijn van mening dat oogstrestanten die in de (tarra)grond terecht komen niet als afval kunnen worden beschouwd. Het milieuhygiënisch effect van afval zoals sintels, kooldeeltjes, ijzerdelen, plastics, huisvuil etc² is niet te vergelijken met het milieuhygiënisch effect van oogstrestanten. Aangezien oogstrestanten ook niet beschouwd kunnen worden als grond³, zien wij oogstrestanten als bodemvreemd materiaal.

Oogstrestanten in tarragrond is bodemvreemd materiaal

5. Bepalen percentage bodemvreemd materiaal in tarragrond

In het Besluit bodemkwaliteit is opgenomen dat er maximaal 20% (gewichtsprocenten) bodemvreemd materiaal in een toe te passen partij grond mag zitten. In de Nota bodembeheer gemeente Borsele is hiervan afgeweken. Voor de zone 'buitengebied en nieuwe woonwijken' is dit percentage vastgesteld op 5%.

Het bodemvreemd materiaal zoals omschreven in het Besluit bodemkwaliteit (puin, hout, baksteenscherven) is door middel van zeven of handmatig scheiden relatief eenvoudig te scheiden van de grond. Het gewichtspercentage kan hierdoor vrij eenvoudig worden berekend cq. bepaald.

Het bepalen van het gewichtspercentage oogstrestanten in tarragrond is door middel van zeven en oogstrestanten in de meeste situaties niet mogelijk. Dit omdat de oogstrestanten, naast kleine uitjes of aardappelen, veelal bestaan uit kleine fracties (schillen, staartjes).

De gemeente Borsele heeft een onderzoeksopdracht gegeven aan de Praktijkonderzoek Plant & omgeving (PPO), onderdeel van Wageningen Universiteit Research (WUR). Dit om een methode te ontwikkelen voor het bepalen van het percentage oogstrestanten van uien in tarragrond. Het WUR heeft van het onderzoek een rapport opgesteld: 'Bepalingsmethoden percentage oogstrestanten van uien in tarragrond, PPO, onderdeel WUR, projectnummer 3250191500, december 2010'. Het rapport is als bijlage bij deze notitie toegevoegd. Hieronder treft u een korte samenvatting aan.

Het WUR heeft een vooronderzoek en een hoofdonderzoek uitgevoerd. Ten behoeve van het vooronderzoek heeft de gemeente monsters van partijen tarragrond cq. compost van de uienverwerkende bedrijven TOP Onions BV te 's-Gravenpolder en Monie BV te Nieuwdorp genomen. Het WUR heeft van deze monsters het droge stofgehalte en het organisch stofgehalte bepaald en beoordeeld of de monsters handmatig te scheiden zijn in oogstrestanten en grond. Dit blijkt niet mogelijk te zijn.

Vervolgens heeft het WUR het hoofdonderzoek uitgevoerd. Dit onderzoek heeft plaatsgevonden bij TOP Onions BV te 's-Gravenpolder. Er zijn verschillende typen tarragrond te onderscheiden:

- inschuurground, grond die vrijkomt bij het inschuren van de partijen uien (met name plantuien);
- tarragrond uit een bassin waarin natte tarragrond opgeslagen wordt, afkomstig van het wassen van zilveruitjes;
- tarragrond die circa 1 jaar in een hoop op het bedrijfsterrein is bewaard.

² Deze voorbeelden van afval worden genoemd door Bodem+.

³ Grond is vast materiaal en bestaat uit minerale delen met een maximale korrelgrootte van 2 millimeter en organische stof in een verhouding en met een structuur zoals deze in de bodem van nature wordt aangetroffen, alsmede van nature in de bodem voorkomende schelpen en grind met een korrelgrootte van 2 tot 63 millimeter, met uitzondering van baggerspecie (definitie Besluit bodemkwaliteit)

Van de verschillende monsters heeft het WUR het droge stofgehalte en het organisch stofgehalte (op basis van gloeiverlies) bepaald.

Van de verschillende typen tarragrond zijn mengpartijen gemaakt. Ook van de monsters van deze mengpartijen zijn het droge stofgehalte en het organisch stofgehalte bepaald. Het WUR heeft een formule ontwikkeld om het percentage oogstrestanten van uien te kunnen berekenen. Hiervoor zijn naast het droge stofgehalte en organisch stofgehalte ook het organisch stofgehalte van de oorspronkelijk grond en het as in de oogstrestant van uien nodig. Hiervoor zijn onderbouwde aannames gedaan. Voor het organisch stofgehalte van de oorspronkelijke grond wordt 2% en voor het asgehalte van de ui wordt 5% gehanteerd.

$$\% \text{ oogstrestanten (op basis van drooggewicht)} = \frac{\{100 \cdot \text{osm} \cdot (100 - \text{osg})\} - \{10 \cdot \text{osg} \cdot (100 - (10 \cdot \text{osm}))\}}{\{(100 - \text{uias}) \cdot (100 - \text{osg})\} - (\text{uias} \cdot \text{osg})}$$

Met het bepalen van het droge stofgehalte en het organisch stofgehalte en het gebruik van bovenstaande formule kan het percentage uien op basis van drooggewicht worden bepaald.

Deze formule kan ook gebruikt worden voor het bepalen van het percentage aardappelen (restanten van aardappelen) op basis van drooggewicht. Het asgehalte van aardappelen is circa 5% en het vochtgehalte is circa 80%. Dit is wel afhankelijk van het type aardappel.

6. Maximaal percentage bodemvreemd materiaal in tarragrond

Naast de verschillende analyses en berekeningen hebben medewerkers van de gemeente Borsele de verschillende typen en mengpartijen tarragrond ook visueel beoordeeld. Foto's van de verschillende partijen en mengpartijen zijn in de rapportage van de WUR opgenomen.

Over het visueel acceptabel of onacceptabel vinden van een (meng)partij wordt verschillend gedacht. Wel is er overeenstemming tussen de medewerkers van de gemeente Borsele over het feit dat de samenstelling van de circa 1 jaar oude hoop⁴ niet acceptabel is om als grond in het kader van het Besluit bodemkwaliteit toe te mogen passen.

In de onderstaande tabel is per partij het percentage uien op basis van drooggewicht weergegeven.

Partij	Gemiddeld organisch stofgehalte (%)	Percentage uien op basis van drooggewicht
1. Visueel schoonste inschuurgond	3,0	1,1
2. Visueel gemiddelde schone inschuurgond	5,1	3,3
3. Visueel minst schone inschuurgond	4,9	3,1
4. Circa 1 jaar oude hoop (compostbak)	9,0	7,5
5. Mengpartij van 1 en 4 in verhouding 1:1 (volume)	5,1	3,3
6. Mengpartij van 1 en 4 in verhouding 2:1 (volume)	3,9	2,0
7. Mengpartij van 1 en 4 in verhouding 4:1 (volume)	3,7	1,8
8. Mengpartij van 1 en 4 in verhouding 1:2 (volume)	7,3	5,7

⁴ In het rapport van de WUR is deze grond als partij 4 gedefinieerd.

Op basis van de visuele interpretatie van de medewerkers van de gemeente Borsele en bovenstaande percentages uien op basis van drooggewicht is gekomen tot een acceptabel percentage oogstrestanten in tarragrond.

Het gewichtspercentage oogstrestanten in tarragrond mag maximaal 5% bedragen.

Door het vaststellen van het percentage op 5% betekent dit dat de circa 1 jaar oude hoop in de huidige samenstelling niet toegepast mag worden in het kader van het Besluit bodemkwaliteit. De mengpartij van 1 en 4 in een verhouding van 1: 2 komt al wel in de buurt van dit percentage. De overige (meng)partijen zijn geen probleem.

Om te komen tot een partij tarragrond die voldoet aan het gewichtspercentage van 5% oogstrestanten in tarragrond, zijn er twee mogelijkheden. Namelijk het opmengen van de circa 1 jaar oude hoop met de visueel schoonste inschuurgrond. Dit in een verhouding nabij 1: 2. Een andere mogelijkheid is het verder composteren van de circa 1 jaar oude hoop. Hierdoor zal het organisch stofgehalte afnemen, waardoor ook het percentage uien op basis van het drooggewicht omlaag gaat.

7. Voorwaarden

In dit hoofdstuk zijn de voorwaarden voor het toepassen van tarragrond in de gemeente Borsele omschreven.

Onderzoek chemische parameters

Een partij tarragrond moet middels een partijkeuring⁵ tenminste onderzocht worden op het standaard NEN-grondpakket. Dit pakket bestaat momenteel uit de parameters zware metalen, PAK, minerale olie, PCB's, lutum, organisch stofgehalte en droge stofgehalte.

Conform het bemonsteringsprotocol of Besluit bodemkwaliteit moet voorafgaand aan de bemonstering een vooronderzoek (historisch onderzoek) worden uitgevoerd. Als uit dit vooronderzoek blijkt dat de tarragrond mogelijk verontreinigd is met andere stoffen, moet de partij ook op deze stoffen onderzocht te worden.

Onderzoek na eventuele opmenging

De partijkeuring moet plaatsvinden op de toe te passen partij. De partijkeuring moet dus plaatsvinden na eventuele menging. Het is niet toegestaan om aparte partijen die later met elkaar worden opgemengd vooraf te onderzoeken en uitsluitend deze onderzoeken te gebruiken als bewijsmiddel in het kader van het Besluit bodemkwaliteit. Eventuele onderzoeken van afzonderlijke partijen kunnen alleen dienen als indicatie.

Bepaling percentage oogstrestant in rapportage

In de rapportage van de partijkeuring moet ook het percentage oogstrestant op basis van drooggewicht worden aangegeven. Deze moet worden berekend door middel van de aangegeven formule en de in het laboratorium bepaalde droge stofgehalte en organisch stofgehalte.

Oogstrestanten en overig bodemvreemd materiaal

Het toegestane percentage bodemvreemd materiaal (puin, hout, baksteenscherven) is in de Nota bodembeheer vastgesteld op 5%. Zoals aangegeven zijn oogstrestanten ook bodemvreemd materiaal. Het totaal toegestane percentage bodemvreemd materiaal inclusief oogstrestanten mag maximaal 5% bedragen.

⁵ Volgens protocol 'Monsterneming voor partijkeuringen grond en baggerspecie protocol 1001'

Veelal zal er in tarragrond geen ander bodemvreemd materiaal, dan oogstrestanten, aanwezig zijn.

Eventueel opmengen niet op toepassingslocatie toegestaan

Het mengen van afzonderlijke partijen (tarra)grond op de toepassingslocatie is niet toegestaan. Dit mengen dient binnen de inrichting plaats te vinden.

Nuttige toepassing

Voor het toepassen van tarragrond moet sprake zijn van een nuttige toepassing. Een omschrijving hiervan is te vinden in artikel 35 van het Besluit bodemkwaliteit.

Melden

Een toepassing moet gemeld worden via het landelijk meldpunt www.meldpuntbodemkwaliteit.agentschapnl.nl. Vooroverleg over een voorgenomen nuttige toepassing is altijd mogelijk. Hiervoor dient contact te worden opgenomen met een medewerker bodem van de afdeling Ruimtelijke Ordening en Milieu (de heer Geldof).

Besluit bodemkwaliteit en Nota bodembeheer zijn van toepassing

Voor het toepassen van tarragrond zijn de regels zoals deze zijn opgenomen in het Besluit bodemkwaliteit en de Nota bodembeheer gemeente Borsele van toepassing. Tarragrond wordt immers gelijk gesteld aan grond en baggerspecie.

8. Status notitie

Deze notitie moet gezien worden als aanvulling/uitwerking van de Nota bodembeheer gemeente Borsele. Deze notitie is vastgesteld door het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Borsele.

Deze notitie is ook behandeld in de werkgroep bodem van het Samenwerkingsverband Milieutaken Oosterschelderegio (SMO Milieutaken). Het is de verwachting dat ook de andere gemeenten binnen het samenwerkingsverband de uitgangspunten zoals beschreven in onderhavige notitie zullen overnemen.